

I. ĐỌC HIỂU (4,0 điểm): Đọc truyện ngắn sau và trả lời các câu hỏi:

TRÊN XUẤT SẮC

(Phạm Sông Hồng)

Tiếng thằng bé vút qua tai tôi khi nó vừa nói như hét vừa lao vào nhà, cả người chúi về phía trước: Mẹ ơi, con được *Học sinh xuất sắc*, được thưởng một cái hộp xếp hình.

Tôi chưa kịp khen thì vừa tháo quai cặp khỏi vai, nó lại hỏi tiếp: Mẹ ơi thế tiên tiến với xuất sắc thì cái gì hơn?

Tôi trả lời chưa dứt câu, nó dồn ngay: Thế trên xuất sắc là gì hả mẹ?

Tôi đành xin khất đến hôm sau.

*

Tôi không muốn trả lời con một cách cho xong việc. Sự trong trắng của trẻ con như tờ giấy trắng, nó đòi hỏi ta phải cẩn trọng, phải bắn khoăn khi có lời. Tôi thường hồi hộp khi ngồi vào bàn viết trước một trang giấy quá trắng.

*

Không hiểu có phải tôi bắt đầu già nên thời gian gần đây tôi hay nghĩ về kỉ niệm tuổi thơ. Và tôi thấy tuổi thơ của một người hình như có thể gói gọn trong một hình ảnh nhiều khi như rất nhỏ nhoi, vô nghĩa... với kẻ khác

Qua những câu chuyện của cha về bãi biển Quy Nhơn với những ngôi nhà đủ kiểu trên cát, tôi bỗng hiểu những hạt cát ướt kia chính là tuổi thơ cha. Và cái ngôi nhà rộng, người lạ đến mang hết đồ đạc đi, và tiếng rơi bát chọt của cái thìa nhôm hàng ngày bà ngoại đã bón cơm cho dì, cậu tôi... bỗng âm vang lạ lẫm trên nền nhà vắng... là tuổi thơ mẹ.

Tuổi thơ của tôi là gì?

*

Nhưng tôi còn phải trả lời con tôi.

Tôi không hài lòng lắm với câu tôi đã định trả lời, tôi bỗng cảm thấy nó có vẻ nông cạn và công thức. Càng ngày tôi càng hiểu những câu hỏi bao giờ cũng thú vị cũng hấp dẫn hơn những câu trả lời. Hình như một trong những cái khổ của người lớn là hay phải trả lời.

*

Trên xuất sắc nghĩa là từ những miếng nhựa này, con xếp được nhiều thứ nhất.

Thằng bé như muốn được “trên xuất sắc” ngay, nó ôm thật nhanh cái hộp vào góc nhà và bắt đầu xếp...

Lúc tôi đến bên thì thằng bé đang xếp một hình gì đó thật khó hiểu: nó gồm các miếng nhựa chồng lên nhau, mỗi “tầng” một miếng cao ngất ngưỡng, trên cùng là một miếng vuông.

Con xếp gì đấy? Nhà đây mẹ ạ. Đây không phải là nhà con ạ. Nói rồi tôi định dỡ “ngôi nhà” kì cục kia, xếp mẫu cho nó xem, nhưng nó đã gạt tay tôi ra một cách quyết liệt: Nhà của con, có sân bay trên nóc đấy!

Tôi ngỡ người không phải vì cái gạt tay quyết liệt nhưng yếu ớt kia mà vì mấy tiếng rất đĩnh đạc, rất người lớn của thằng bé: Nhà của con.

*

Tôi cũng đã từng xây nhà, những ngôi nhà cát ướt, trong có những vỏ ốc làm chén bát, những cuống lá làm thìa để “ngôi nhà” khỏi trông trải. Mọi người đã cười những “ngôi nhà cát” kì quặc và rô đại ấy vì hình dáng của chúng chỉ giống mỗi trí tưởng tượng của tôi.

Thế mà lúc chiều, suýt nữa tôi đã làm hỏng “ngôi nhà” tưởng tượng của nó.
Nó có vẻ giận tôi, bất hợp tác...
Tôi lại lan man nghĩ đến tuổi thơ của mình.

*

Không hiểu bây giờ tôi là ai nếu hỏi ấy mẹ đồng ý khi tôi định bỏ học đi làm kiếm tiền giúp bố mẹ như nhiều nhà khác. *Nhà mình nghèo thật, nhưng bố mẹ sẽ cố hết sức để các con được đi học vì mẹ biết dù nói thế con vẫn rất muốn được đi học.* Và tôi sẽ là ai khác nữa nếu hỏi ấy cha không đồng ý để tôi theo học một ngành rất “con trai”, ngành tự động học, mặc dầu ông rất muốn con theo nghề viết.

Hay là cha mẹ không ép tôi vì đã dừng dưng trước tương lai của đứa con đầu lòng búng bỉnh? Nếu vậy thì buồn quá!

Rồi chẳng hiểu con có gì lại đưa đẩy tôi trở về với nghiệp cha. Khi cầm tập truyện đầu tay của tôi, cha chỉ im lặng xoa đầu con gái, mắt cười đầy nước.

Tôi bỗng hiểu cha mẹ đã yêu tôi, đã hi sinh thầm lặng vì những *ngôi nhà của tôi* như thế nào.

*

Tôi thấy cần phải gặp con đã như một việc khẩn cấp để xin lỗi nó và để nói với nó rằng: Con đã làm được một việc trên xuất sắc vì con đã xây một ngôi nhà đúng là *nhà của con*.

Tôi nhìn ngôi nhà xếp kỉ quặc của nó sừng sững trên bàn, nấn ná mãi mới dắt được xe ra cửa...

(*Tiếng đày* - tập truyện ngắn của Phạm Sông Hồng,

NXB Hội nhà văn - Công ty sách Hà Nội, 2007, tr. 204 - 210)

Câu 1 (1 điểm): Nêu dấu hiệu xác định ngôi kể của truyện ngắn trên?

Câu 2 (1 điểm): Theo văn bản, “ngôi nhà” người con xếp có những đặc điểm gì đặc biệt?

Câu 3 (1 điểm): Anh/chị hiểu như thế nào về ý nghĩa các cụm từ “*nhà của con*” trong lời cậu bé và “*ngôi nhà của tôi*” trong lời người kể chuyện?

Câu 4 (1 điểm): Từ suy nghĩ của người mẹ trong phần kết câu chuyện ở phần đọc hiểu: “*Con đã làm được một việc trên xuất sắc vì con đã xây một ngôi nhà đúng là nhà của con*”, anh/chị nhận thấy việc sống đúng với mong muốn, sở thích và cá tính riêng của bản thân có ý nghĩa như thế nào? (Viết 5-7 dòng).

II. LÀM VĂN

Câu 1 (2 điểm): Anh/chị hãy viết một đoạn văn ngắn (khoảng 100 chữ) phân tích những suy nghĩ của người mẹ khi nhìn thấy “ngôi nhà” đặc biệt của con trong truyện ngắn ở phần Đọc hiểu.

Câu 2 (4 điểm): Trong lời tựa cuốn sách “*Trở thành phiên bản tốt hơn của chính mình*” (NXB Thanh niên, 2024, trang 05), tác giả Hứa Yên viết: “*Con người không ai giống ai, không có tiền định sinh ra là đã thành công. Bạn chính là kiến trúc sư của cuộc đời mình! Những suy nghĩ khác nhau về cuộc sống sẽ dẫn đến những con đường khác nhau. Kì thực, khám phá bản thân và trở thành phiên bản tốt nhất của chính mình mới là sức hấp dẫn của bạn.*”

Từ gợi dẫn trên và trải nghiệm của bản thân, anh/chị hãy viết bài văn nghị luận (khoảng 600 chữ) thể hiện suy nghĩ của mình về vấn đề: **Hãy thay đổi để trở thành phiên bản tốt hơn của chính mình.**

HƯỚNG DẪN CHẤM LỚP 12

Phần	Câu	Nội dung	Điểm
I		ĐỌC HIỂU	4,0
	1	- Truyện ngắn trên sử dụng ngôi kể thứ nhất. (0.5) - Dấu hiệu nhận biết: người kể chuyện xưng “tôi”. (0.5)	1.0
	2	- Nó gồm các miếng nhựa chồng lên nhau, // mỗi “tầng” một miếng cao ngất ngưỡng. - Trên cùng là một miếng vuông // (có sân bay trên nóc). (HS làm được $\frac{3}{4}$ ý = 1 điểm)	1.0
	3	Cụm từ “ <i>nhà của con</i> ” trong lời cậu bé và “ <i>ngôi nhà của tôi</i> ” trong lời người kể chuyện có thể hiện: - Cụm từ “ nhà của con ” trong lời cậu bé: là mô hình thiết kế ngôi nhà đồ chơi bằng nhựa do cậu lắp ghép ,// ngôi nhà được xây theo trí tưởng tượng sáng tạo riêng, không tuân theo bất kì khuôn mẫu nào. Đó cũng là ước mơ, suy nghĩ, dự định, kế hoạch cuộc đời riêng của cậu bé . - Cụm từ “ ngôi nhà của tôi ” trong lời người mẹ: Gợi nhớ về tuổi thơ của người kể chuyện khi còn tự do mơ mộng sáng tạo với những ngôi nhà cát đơn sơ . // Đây cũng là hình ảnh ẩn dụ cho tuổi thơ, cho những khát vọng, những ước mơ từng có và đã được cha mẹ âm thầm chở che, nâng đỡ . (Mỗi ý 0.25đ)	1,0
	4	- Suy nghĩ của người mẹ cho thấy bà đã nhận ra giá trị lớn lao trong việc tôn trọng thế giới riêng và ước mơ của con. Ngôi nhà tuy vụng về nhưng chứa đựng trí tưởng tượng, niềm đam mê và cá tính riêng của đứa trẻ. (0.25) - Ý nghĩa của việc sống đúng với mong muốn, sở thích và cá tính riêng của bản thân rất quan trọng. Hs có thể liên hệ như (1 ý = 0.5; 2 ý = 0.75) . +Giúp mỗi người giữ được cá tính, sự sáng tạo, phát huy được năng lực của bản thân. +Tạo động lực để phấn đấu và vượt qua khó khăn, thử thách. Khi được sống là chính mình, con người sẽ cảm thấy hạnh phúc và có giá trị.	1,0
II		LÀM VĂN	6,0
	1	Anh/chị hãy viết một đoạn văn ngắn (khoảng 100 chữ) phân tích những suy nghĩ của người mẹ khi nhìn thấy “ngôi nhà” đặc biệt của con trong truyện ngắn ở phần Đọc hiểu.	2,0
		a. <i>Xác định được yêu cầu về hình thức, dung lượng của đoạn văn</i> Xác định đúng yêu cầu về hình thức và dung lượng (khoảng 100 chữ) của đoạn văn. Thí sinh có thể trình bày đoạn văn theo cách diễn dịch, quy nạp, tổng-phân-hợp, móc xích hoặc song hành.	0,25
		b. <i>Xác định đúng vấn đề cần nghị luận:</i> Phân tích những suy nghĩ của người mẹ khi nhìn thấy “ngôi nhà” đặc biệt của con trong truyện ngắn “Trên xuất sắc”.	0,25
		<i>Các ý chính cần làm rõ suy nghĩ của người mẹ:</i> - Ngạc nhiên và có ý định sửa chữa: Bắt đầu với sự không hiểu về ngôi nhà của con.	1.0

	- Nhận ra sự tự tin và sáng tạo của con: Thấy con tự hào về ngôi nhà, mẹ hiểu rằng đó là sự sáng tạo của riêng con. - Liên tưởng đến tuổi thơ của mình: Mẹ nhớ lại thời thơ ấu của mình khi cha mẹ luôn ủng hộ sự tự do sáng tạo. - Ý thức về việc tôn trọng ước mơ của con và quyết định trân trọng những sáng tạo của con: Mẹ nhận ra rằng mỗi đứa trẻ cần có không gian để thể hiện bản thân. Cuối cùng, mẹ thừa nhận và tôn trọng ngôi nhà của con.	
	d. Đảm bảo chuẩn chính tả, dùng từ, ngữ pháp tiếng Việt, liên kết câu trong đoạn văn.	0,25
	e.Sáng tạo: Thể hiện suy nghĩ sâu sắc về vấn đề nghị luận; có cách diễn đạt mới mẻ.	0,25
2	Trong lời tựa cuốn sách “<i>Trở thành phiên bản tốt hơn của chính mình</i>” (NXB Thanh niên, 2024, trang 05), tác giả Hứa Yên viết: “<i>Con người không ai giống ai, không có tiền định sinh ra là đã thành công. Bạn chính là kiến trúc sư của cuộc đời mình! Những suy nghĩ khác nhau về cuộc sống sẽ dẫn đến những con đường khác nhau. Kì thực, khám phá bản thân và trở thành phiên bản tốt nhất của chính mình mới là sức hấp dẫn của bạn.</i>” Từ gợi dẫn trên và trải nghiệm của bản thân, anh/chị hãy viết bài văn nghị luận (khoảng 600 chữ) thể hiện suy nghĩ của mình về vấn đề: Hãy thay đổi để trở thành phiên bản tốt hơn của chính mình.	4,0
	a. Xác định được yêu cầu về hình thức, dung lượng của bài văn	0,25
	b. Xác định đúng vấn đề cần nghị luận: Suy nghĩ của bản thân về vấn đề: <i>Hãy thay đổi để trở thành phiên bản tốt hơn của chính mình.</i>	0,5
	c. Đề xuất được hệ thống ý phù hợp để làm rõ vấn đề của bài viết - Xác định được các ý chính của bài viết - Sắp xếp được các ý hợp lí theo bố cục ba phần của bài văn nghị luận: 1. Giới thiệu vấn đề nghị luận và nêu khái quát quan điểm cá nhân về vấn đề: Mỗi con người đều có thể trở thành phiên bản tốt hơn của chính mình nếu sẵn sàng thay đổi. (0.25) 2. Triển khai vấn đề nghị luận: * Giải thích: (0.5) -Phiên bản tốt hơn của chính mình là sự hoàn thiện bản thân theo chiều hướng tích cực hơn, biết khắc phục những điểm yếu cũng như phát triển thêm những điểm mạnh. -Thay đổi không chỉ là điều chỉnh hành vi, mà là một quá trình thay đổi tư duy và nhận thức để phát triển bản thân. Để phát triển, mỗi người cần phải thay đổi liên tục, từ nhận thức đến hành động. Thay đổi là chìa khóa để tiến bộ và đạt được mục tiêu. * Luận bàn vấn đề: - Vai trò và ý nghĩa của việc thay đổi để trở thành phiên bản tốt hơn của chính mình (0.5) +Giúp cá nhân phát triển toàn diện về kỹ năng, kiến thức, nhân cách. +Thay đổi giúp thích nghi với xã hội hiện đại liên tục đổi mới.	2,5

	+Thể hiện tinh thần cầu tiến, tự trọng và khát vọng sống có ý nghĩa. +Đóng góp cho cộng đồng: Người trẻ hoàn thiện bản thân cũng chính là góp phần xây dựng một xã hội văn minh, tiến bộ. - Cách thay đổi để trở thành phiên bản tốt hơn của chính mình: Thay đổi tư duy và hành động (0.5) + Tư duy tích cực: Để tốt hơn mỗi ngày, chúng ta phải thay đổi nhận thức: Hiểu bản thân, hiểu mong muốn, khao khát, hiểu điểm mạnh, điểm yếu và xác định mục tiêu rõ ràng, xác định con người ta muốn trở thành trong tương lai chính là bước đi quan trọng nhất trong việc trở thành phiên bản tốt hơn của chính mình. + Hành động thực tế: Lập kế hoạch, mục tiêu, thời gian hành động, tỉ mỉ, chi tiết để đạt được mục tiêu. Nghiêm túc, kỉ luật hành động và phải kiên trì, nỗ lực theo đuổi đến cùng, không chán nản hay từ bỏ nếu gặp khó khăn, thách thức. Nhạy bén, linh hoạt hơn với sự phát triển của thời đại, sẵn sàng tiếp thu cái mới, luôn nuôi dưỡng đam mê và khát vọng. - Chứng minh: HS lấy dẫn chứng phù hợp và phân tích dẫn chứng. (0.25) * Bàn luận ý kiến trái chiều hoặc các ý kiến khác: Có người cho rằng: “Chỉ cần sống bình thường, không cần phải cố gắng hơn mỗi ngày.” → Quan điểm này dễ dẫn đến trì trệ, lười biếng, sống không có mục tiêu. -> Cuộc sống không đứng yên, nếu không tiến bộ, ta sẽ tụt lại phía sau. Việc hoàn thiện bản thân không phải là ép buộc, mà là cách ta thể hiện sự tôn trọng chính cuộc đời mình. (0.25) *Bài học: - Nhận thức: Biết được điểm mạnh, điểm yếu, khát khao phát triển bản thân... - Hành động: Cần biết cố gắng vươn lên trong học tập, công việc, nỗ lực hoàn thiện bản thân, sống yêu thương, chan hòa với những người xung quanh và luôn không ngừng theo đuổi ước mơ, đam mê của mình.// 0.25 3. Kết thúc vấn đề: <i>Lưu ý: Học sinh có thể bày tỏ suy nghĩ, quan điểm riêng nhưng phải phù hợp với chuẩn mực đạo đức và pháp luật.</i>	
	d. Đảm bảo chuẩn chính tả, dùng từ, ngữ pháp tiếng Việt, liên kết câu trong bài văn.	0,25
	e. Sáng tạo: Thể hiện suy nghĩ sâu sắc về vấn đề nghị luận; có cách diễn đạt mới mẻ.	0,5

